

AZ ORSZÁGOS RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ TESTÜLET

865/2008. (V. 22.) sz.

HATÁROZATA

Az Országos Rádió és Televízió Testület (a továbbiakban: Testület) a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) 112. §-ában biztosított jogkörében az Echo TV Hungária Zrt. (Echo TV, 1145 Budapest, Thököly út 105-107.) műsorszolgáltatóval szemben meghozta az alábbi

határozatot:

A Testület megállapítja, hogy a műsorszolgáltató 2008. február 11-én megsértette az Rttv. 3. § (2) bekezdését. Ezért a Testület az Rttv. 112. § (1) a) pontja alapján

felhívja a műsorszolgáltatót a sérelmezett magatartás megszüntetésére

E határozat ellen közigazgatási úton fellebbezésnek nincs helye, a közléssel jogerős és végrehajtható. A határozat felülvizsgálatát a közléstől számított 30 napon belül bíróságtól lehet kérni a Testülethez benyújtandó keresetlevéllel.

Indokolás

1. A döntés alkotmányos-jogi alapjai

Az Alkotmány 61. §-ának rendelkezése szerint:

„(1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát.”

Az Rttv. 3. § (1) és (2) bekezdései az alábbiakról rendelkeznek:

„(1) A Magyar Köztársaságban a műsorszolgáltatás - e törvény keretei között - szabadon gyakorolható, az információk és a vélemények műsorszolgáltatás útján szabadon továbbíthatók, a nyilvános vételre szánt magyarországi és külföldi műsorok szabadon vehetők. A műsorszolgáltató - a törvény keretei között - önállóan határozza meg a műsorszolgáltatás tartalmát, és azért felelősséggel tartozik.

(2) A műsorszolgáltató köteles tiszteletben tartani a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét, tevékenysége nem sértheti az emberi jogokat, és nem lehet alkalmas a személyek, nemek, népek, nemzetek, a nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni gyűlölet keltésére.”

A fenti rendelkezések alapján megállapítható, hogy az Rttv. 3. § (1) bekezdése az Alkotmány 61. §-ával összhangban elsőként a műsorszolgáltatás – törvényi keretek közötti – szabadságát, az információk és a vélemények továbbításának szabadságát rögzíti. A műsorszolgáltatás szabadságának előírását követően ugyanakkor az Rttv. alapelvi szinten szabályozza azokat a követelményeket is, amelyek a műsorszolgáltatás gyakorlásának – ugyancsak alkotmányos jelentőségű – korlátját jelentik. E rendelkezések közé tartozik az Rttv. 3. § (2) bekezdése is, amely tehát a műsorszolgáltatás szabadságának, ezen keresztül pedig a véleménynyilvánítás szabadságának médiajogi határát jelöli ki oly módon, hogy a benne foglalt követelményeknek a műsorszolgáltató tevékenysége során mindvégig teljesülniük kell.

Az Alkotmánybíróság a 2007. december 4-én kelt, a Magyar Közlönyben közzé nem tett 1006/B/2001. sz. AB határozatában elutasította az Rttv. 3. § (2) és (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt. Ugyanitt az Rttv. támadott előírásainak alkotmányosságát indokolva kifejtette, hogy az Rttv. 3. § (2) bekezdése, miszerint „a műsorszolgáltató (...) tevékenysége (...) nem lehet alkalmas a személyek, nemek, népek, nemzetek, a nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni gyűlölet keltésére”, a véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadságának egyik alkotmányos korlátozását jelenti.

A gyűlöletkeltés médiajogi tilalmával kapcsolatban az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette a véleménynyilvánítás büntetőjogi korlátozásának alkotmányos feltételeit megalapozó 30/1992. (V. 26.) AB határozatban kifejtett álláspontját. Eszerint: „A gyűlöletkeltés legszélsőségesebb, már ténylegesen bekövetkezett kártékony hatását bizonyító történelmi és jelenkori tapasztalatok mellett figyelembe kell venni azokat a mindennapi veszélyeket is, amelyek a gyűlölet felkeltésére alkalmas nézetek, eszmék korlátok nélküli kinyilvánításával járnak. E megnyilvánulások akadályozzák, hogy az emberek bizonyos közösségei harmonikus kapcsolatban éljenek más csoportokkal. Ez, növelve egy adott, kisebb vagy nagyobb közösségen belüli érzelmi, szociális feszültségeket, szétszakítja a társadalmat, erősíti a szélsőségeket, az előítéletességet és intoleranciát. Mindez csökkenti a plurális értékrendet, a különbözőséghez való jogot elismerő, toleráns, multikulturális, az emberek egyenlő méltóságának elismerésén alapuló, a diszkriminációt értékként el nem ismerő társadalom kialakulásának esélyét. A véleménynyilvánítás és sajtószabadság körében az emberek meghatározott csoportjai elleni gyűlöletkeltés alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, egyenlő méltóságára, valamint a diszkrimináció tilalmára, a lelkiismereti és vallásszabadságra, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel.”

Az 1006/B/2001. sz. AB határozat ezek alapján rámutatott arra, hogy „a gyűlöletkeltésnek – vagyis a gyűlöletre uszításnak – még a büntetőjogi eszközökkel történő korlátozása sem minősül a véleménynyilvánítás szabadsága szükségtelen és aránytalan korlátozásának. (...) A büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben a végső eszköz. Ez azt jelenti, hogy amennyiben valamely, társadalmilag káros magatartás – jelen esetben a gyűlöletre uszítás, gyűlöletkeltés – vonatkozásában a büntetőjogi felelősség sem eltűnt, nem alkotmányellenes, úgy az adott magatartásra vonatkozó, esetlegesen más jogágakban megfogalmazott enyhébb tilalmak sem lehetnek azok.” Az Alkotmánybíróság többször kifejtette, hogy a büntetőjoginál enyhébb, így például vagyoni szankciók alkalmazhatóságának mércéi alkotmányosan eltérhetnek a büntetőjog eszközeinek határt szabó, igen szigorú alapjog-korlátozási követelményektől. Ide kell sorolnunk a médiajog közigazgatási jogkörben alkalmazott joghátrányait is. Ez felel meg

egyébként is a jogrendszer belső logikájának a büntetőjogilag nem értékelt, de jogsértő magatartások esetén.

A fentiek értelmében tehát az Rttv. 3. § (2) bekezdésének gyűlöletkeltést tilalmazó fordulata is azok közé a törvényi előírások közé illeszkedik, amelyekkel a jogalkotó az emberi méltóságnak és az Alkotmánybíróság gyakorlatában abból levezetett „közösségek méltóságának” védelmét teremti meg. Az emberi méltóság és a „közösségek méltósága” pedig az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos korlátját jelenthetik.

Az Rttv. 3. § (2) bekezdését érintő jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza a Testület, hogy az idézett alkotmánybírói határozat az Rttv. 3. § (3) bekezdését annak ellenére alkotmányosnak találta, hogy az „a gyűlöltre uszítás szintjét el nem érő” vélemények közlése esetén is médiajogi szankciókat helyez kilátásba. Indoklása szerint a médiajogi rendelkezés „az Alkotmány értékrendjével összeegyeztethető, továbbá mások jogainak, a közösségek méltóságának a védelme érdekében szükségesnek tekinthető”. Ezért nem találta aggályosnak az Rttv. 3. § (2) bekezdése „alkalmas” kifejezését sem, ami a büntetőjogi „uszítás” kifejezéssel leírt magatartásnál kétségkívül tágabb tényállásokat foglal magában. Ezek alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság a közigazgatási hatáskörben alkalmazott médiajogi beavatkozás lehetőségét a büntetőjogi szankciónál alacsonyabb mérce esetén is alkotmányosan elfogadhatónak tartja.

Az Alkotmánybíróság több döntésében, így az 1006/B/2001. sz. határozatában is rámutatott arra: „általánosan elfogadott, hogy a rádiós és televíziós műsorszolgáltatás véleményformáló hatása sokszorosa az egyéb információs társadalmi szolgáltatások gondolkodásra ható erejének” [ld. még: 1/2007. (I. 18.) AB hat.]. Az 1006/B/2001. sz. AB határozat más helyütt is kiemeli: „Azáltal, hogy a média a legszélesebb nyilvánosságot biztosítja a legkülönbözőbb vélemények számára, és napjainkban ez képezi a legfontosabb információforrást, a szólásszabadság egyéb megnyilvánulási formáihoz képest a médiában megjelenő véleményeknek sokszorosa hatása, rendkívül nagy a befolyása az emberek gondolkodására, a közvélemény formálására”. A Testületnek ezért a vélemények „gyűlöletkeltésre alkalmas” jellegének médiajog szerinti megítélésekor mindig figyelembe kell vennie, hogy az elektronikus média minden más kommunikációs csatornánál könnyebben és nagyobb hatással válhat a „gyűlölködők hangerősítőjévé”. A médiajog területén tehát a büntetőjogi minősítésben a magyar alkotmányos gyakorlat szerint is kulcsszerephez jutó „clear and present danger”, vagyis a köznyugalom megzavarásának közvetlen és nyilvánvaló veszélye helyett az Alkotmánybíróság által ugyancsak többször említett, sőt kívánatosnak is mondott enyhébb szankciók alkalmazása, valamint az AB döntéseiben kifejtett speciális hatásmechanizmus is alkotmányosan indokoltá teszik a hatósági fellépést. Ennek értelmében ugyanazon cselekedet médiajogi és büntetőjogi jogalkalmazói mérlegelésének alkotmányos keretei eltérőek lehetnek.

Rámutat a Testület arra is, hogy az Rttv. 3. § (2) bekezdése szóban forgó tilalmának alkalmazhatóságát a Legfelsőbb Bíróság is akként értelmezte, hogy arra a büntetőjogi tilalomnál szélesebb körben nyílik lehetőség: „A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint nincs jogszabályi alapja azon felperesi érvelésnek, hogy az Rttv. 3. § (2) bekezdésének megsértését csak kirívó és ellenséges érzelmek felkorbácsolására alkalmas tényállás alapján lehetne megállapítani. Ez a túlzó, felfokozó értelmezés sem a jogszabályhely megfogalmazásából, sem a törvény egyéb rendelkezéseinek értelmezéséből nem vezethető le.” (BH2006.270)

Az ORTT jogalkalmazói feladatai továbbá az Alkotmánybíróság 2007-es döntéseinek fényében sajátosak, az ORTT az alkotmányos jogok és az alkotmányos rend tiszteletben tartása érdekében közigazgatási szervként jár el. (Eleve alkotmányellenes lenne a műsorok bármilyen előzetes tartalmi vizsgálata, mert az, mint az Alkotmánybíróság rámutatott, összeegyeztethetetlen volna az Alkotmány 61. § (2) bekezdésével.) Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „az ORTT feladata annak vizsgálata, hogy a műsorszolgáltatási jogosultságot szerzett rádiók és televíziók működése megfelel-e a törvényben és a műsorszolgáltatási szerződésben foglaltaknak.” Az ORTT mint közigazgatási szerv az Rttv. 112. § (1) bekezdése alapján tehát csakis utólag szankcionálhatja a műsorszolgáltató jogsértő működését. Továbbá az ORTT határozatával szemben a törvény a bírói felülvizsgálat lehetőségét minden esetben biztosítja. Az Alkotmánybíróság szerint az ORTT az Rttv. 112. § (1) bekezdésében foglalt jogkövetkezményeket alkalmazva szankcionálhatja a műsorszolgáltató cselekményét, ha megállapítja, hogy az Rttv. rendelkezéseit megsértette.

Ugyancsak jelentősége van annak, hogy az ORTT az Rttv. 3. § (2) bekezdését alkalmazva közigazgatási eljárásban nem az egyes jogalanyokat ért jogsérelmekről dönt a 46/2007. (VI. 27.) AB határozat szerint, hanem „az ORTT ennek megfelelően a közigazgatási eljárás során annak megállapítására jogosult, hogy a műsorszolgáltató az emberi jogok tiszteletben tartásával tevékenykedik-e, és az egyes műsorainak témája, jellege, nézőpontja nem sérti-e az emberi jogokban megjelenő alapvető értéket.” Ez a követelmény önmagában is lehetetlenné teszi a büntetőjogi tesztek alkalmazását.

Ezért az ORTT által lefolytatott alkotmányossági vizsgálat több tekintetben is sajátos. Nem meghatározott személyek jogainak védelmében lép fel [lásd: 46/2007. (VI. 27.) ABh], és nem személyes felelősséget mond ki, továbbá az alkalmazott szankciók nem természetes személyek ellen irányulnak, hanem a megállapított felelősség címzettje mindig a műsorszolgáltató. Az ORTT – még ha az alkotmányos rend, illetve az emberi jogok sérelmét állapítja is meg – valójában nem korlátozhatja a műsorszolgáltatót, a szerkesztőt, illetve az eljövendő élő műsorok műsorvezetőit, azoknak legfeljebb újabb vizsgálatok és esetleges elmarasztalások kockázatával kell számolniuk, amelyek csak közigazgatási jogerővel bírnak, a bíróság előtt megtámadhatóak.

Összefoglalva: az alkotmánybírósági és legfelsőbb bírósági gyakorlat alapján a Testület azt az értelmezést követi, amely szerint az Rttv. 3. § (2) bekezdése médiajogi szankció kiszabását akkor is lehetővé teszi, ha a vizsgált magatartás egyébként a közösség elleni izgatás büntetőjogi tényállását nem meríti ki.

2. A tényállás

A Testület – egy hozzá érkezett közérdekű bejelentés vizsgálatát követően – elrendelte a műsorszolgáltató Kibeszélő c. műsorszám 2008. február 11-i adásának hatósági ellenőrzését.

Az Echo TV programján hétfőnként 18 óra 30 perctől a Kibeszélő című interaktív műsor jelentkezik közel egy órás időtartamban. A műsorvezető Pörzse Sándor. A program nem emelt díjas telefonszámon hívható, illetve oda üzenet is küldhető. A vizsgált műsorszám fő témája az aznap lezajlott egészségügyi törvény parlamenti zárószavazása volt.

19 óra 1 perckor az alábbi mondatok hangoztak el az SMS üzenetekről:

Pörzse: *„Volt egy nagyon szellemes, Szilvásy elvtársnak szólt, azt kérdezte tőle, hogy mért csak Molotov-koktélt dobálnak most egymásra, korábban föl is akasztották egymást, idézve ugye a régi szép bolsevik időket. Hát igen, erről van szó, már kínomban nevetek, megmondom őszintén.”*

19 óra 2 perckor egy József nevű nézőt kapcsoltak, aki véleményének a következők szerint adott hangot:

Pörzse: *„József, itt van?”*

József: *„Igen, itt vagyok, jó estét kívánok, szeretettel köszöntöm, Sándor, örülök, hogy tudunk beszélni, és minden egyes nézőt, aki ezt a műsort nézi, üdvözlök. Hát én rettenetesen el vagyok – őszintén szólva – keseredve és borzalmasan fel vagyok háborodva ezen a parlamenti történelmen. Én az eredeti mondandómat egy kicsikét módosítanám, és megpróbálom moderálni magam, bár nagyon nehéz lesz. Megjelent az az SMS, amit felolvasott először, ugye, hogy a komcsikra vérdíj. Ezek nem kommunisták, ezek közönséges, népellenes csavargók. Ezek olyan messze vannak a kommunistáktól, mint Makó Jeruzsálemtől. Ezek népellenes, közönséges csavargók, lefizetett állapotban. Ezeket nem érdekli a nép, ezek megnyomják a gombot, a nép meg nagy ívben – most bocsánatot kérek a kifejezésért – le vagyunk nagy ívben szarva, sajnós. Na most az a helyzet, hogy ez egy szomorú dolog, hogy most itt a pénzünket gyakorlatilag elviszik, és egy másik SMS-t olvastam az előző részben, hogy ugye, ha pesti vagy, gyere ki közénk. Hát isten bizony mondom, 70 éves vagyok, de ha Pesthez 50 km-en belül laknék, nem tudom milyen, még gyorshajtást is vállalnék, és elmennék, de azt előre megígérem, Sándor, itt most esküt teszek maga előtt, és majd vonjon felelősségre, ha oda kerül a sor. Ha oda kerül a sor, hogy ezeket lámpavasra kell szedni, vagy kalasnyikov elé szedni, az első sorban megyek, nem bánom, ha én leszek a második, akit agyonlő a rendőr. De hogy kettőt előttem agyonlővök ezekből a képviselőkből, az biztos isten.”*

Pörzse (arcát kezébe temetve): *„Jaj, József, egyszerűen elkésérítő, hogy 2008-ban ilyenről beszélgettünk, nem?”*

József: *„Elkésérítő és ez egy borzalmas, de ne haragudjon, hát én teljesen el vagyok keseredve, most mit mondjak az unokámnak? Mondjam azt, hogy édes kicsi lányom, ez az élet gyönyörű szép? Hát akkor azt fogja mondani, majd mikor öt éves ugye elmúlt, majd lesz 25 éves, akkor azt mondja, hogy az a vén, a nagyapám, hát hazudott, mint a nem tudom, micsoda. Hát ebben nem sok szépség van, bizony isten mondom. És szégyellem magam, hogy 42 évet dolgoztam ezért az országért, és amit felépítettünk, rendbe hoztunk, úgy ahogy kínlódva, azt eladták, elprivatizálták, most még az izét is elviszik, a társadalombiztosítási pénzt is elviszik, most utána már a nyugdíj pénztár jön? Azt fogják szétosztani, nyugdíj se lesz lassan? Nem is tudom, hogy hova kerülök. Egyébként a múltkor, mikor beszélgettünk, egy SMS-ező hallgató az azt írta, hogy fölme gyek Pestre, megszámolom, hány kandeláber van. Úgy várom a válaszát a komának, bizony isten mondom.”*

Pörzse: *„József...”*

József: *„Sándor, átadom a szót másnak...”*

Pörzse: *„Jó, tudja, tiltakozom...”*

József: „...mert már remegek az idegtől. Ígérem, még fogunk találkozni, de nem ilyen borzalmas állapotban.”

Pörzse: „Azért az unokákkal szemben van még feladat, úgyhogy azt tegye meg! Ettől a kandeláber dologtól pedig hivatalos minőségemben elhatárolódom, jó?”

A műsorszám sugárzásának ideje alatt a képernyőn – többek között – az alábbi üzenetek tűntek fel (idézetek szöveghűen):

„Nem lesz vizit, napi, és tandíj! Viszont lesz VÉRDÍJ A KOMCSIKRA!!! hóhér” (18:34:35),
„A Kordon mögött a Széfbe zárni őket!, de örökre!” (18:35:11),
„Ezt a rablógyilkos banadat a kordon moge gergenyivel takacsal szilvasiakkal egyut es rajuk a vizagyuvall meg a gumilovedekekel doki” (18:35:20),
„Jobbik! Sipirc a kordont bontani! A Fidesz már bontott. Narancsmag” (18:39:13),
„A mai döntés eredménye a fegyveres népfelkelés lesz. Hazafi” (18:44:31),
„Sajnos lassan meg kell kezdeni a valóságos gerilla háborút –imi.” (18:48:06),
„Magyarok zavarjuk már el ezt a söpredéket! Vörösfaló” (19:02:24),
„A kormány elzavarása az alkotmányos rend helyreállítása! laci” (19:03:23).

A fentiek alapján vélelmezhető volt az Rttv. 3. § (2) bekezdésének sérelme, ezért a Testület a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 51. § (1) bekezdésében biztosított ügyféli jogok gyakorlása érdekében levélben küldte meg a műsorszolgáltató részére a hatósági ellenőrzés megállapításait. A műsorszolgáltató az előírt határidőn belül az alábbi nyilatkozatot tette:

„(...)

A fenti műsorszám célja, hogy a nézők az aktuális politikai, társadalmi kérdésekről személyes véleményüket kifejezhessék, esetenként ütköztethessék mások álláspontjaival. Az ilyen műsorszámoknak az a rendeltetése, hogy az állampolgároknak erősítsék a demokráciában elengedhetetlen egyéni véleményalkotás szükségességét, a közügyekben való aktív részvétel fontosságát. Ezzel egyidejűleg az ilyen műsorszám révén a nézők képet alkothatnak arról, hogy az embereket mely kérdések foglalkoztatják, arról milyen álláspontot alakítanak ki, vagy azok milyen érzelmeket, indulatokat váltanak ki.

A fent megjelölt műsorszámokban elhangzott vélemény egy olyan időszakban hangzott el, mikor a kormány intézkedései, illetve az Országgyűlés egészségbiztosítási pénztárakkal kapcsolatos döntései módjában és tartalmában a társadalom jelentős részében komoly ellenérzéseket, sőt egyes esetekben indulatokat váltott ki. A műsorszám által összességében érzékeltetett társadalmi közhangulat később népszavazás révén nyert visszaigazolást.

A fenti megkeresésben megjelölt vélemény az idézett szövegrészből is kitűnően egy olyan nézőtől származott, akit felháborodásában elragadtak az indulatai. Természetesen a véleményben megfogalmazottak és annak szellemisége is idegen az ECHO TV-től, de ez önmagában nem indokolja azt, hogy valamely véleményt elfojtsunk, vagy képviselőiben a kirekesztettség, a frusztráció érzését erősítsük. Meggyőződésünk ugyanis, hogy ez nem a káros indulatok csökkenéséhez, hanem annak növeléséhez vezet. A kibeszélés ugyanis mindig csökkenti, és nem növeli a meglévő feszültséget. A demokratikus elvek érvényre juttatása mellett ez utóbbi is célja ennek a műsornak. Erre utal elnevezése is. A néző bevallott indulatosága pedig minden tárgyilagos nézőben kialakíthatta a véleménnyel kapcsolatos távolságtartást, tartalma miatt pedig az elhatárolódást. Így történt ez a műsorvezetővel is, aki ennek – személyes meggyőződésével és kötelezettségével összhangban – hangot is adott. Egy

bevallottan vitára képtelen érzelmi állapotban lévő, indulatos ember ellenvéleménnyel való további ingerlése élő műsorban pedig szakmai hiba lett volna.

A képernyőn megjelenő SMS üzenetekkel kapcsolatos felvetés – tekintettel arra, hogy a műsorvezetőnek az azokra való egyenkénti reagálásra nincs módja – ugyan valós problémát vet fel, de az idézett jogszabályhely megsértését nem jelenti. A szigorúbb szűrés, moderálás érdekében a szükséges intézkedéseket megtettem ”

3. A jogsérelem

Az Rttv. 3. § (2) bekezdése szerint

„A műsorszolgáltató (...) tevékenysége (...) nem lehet alkalmas a személyek, nemek, népek, nemzetek, a nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni gyűlölet keltésére.”

Az Rttv. rendelkezései, az alkotmánybírói jogértelmezés és a bírói joggyakorlat alapján a Testület megállapította, hogy a „személyek” elleni gyűlöletkeltés tilalmának Rttv.-beli előírása mögött „az eltérő nézetrendszer vagy egyéb, tulajdonképpen bármely ismérv szerint elkülönülő személyek védelmének szándéka húzódik meg” [vö. 30/1992. (V. 26. ABh)]. A vizsgált esetben a gyűlöletkeltésnek a politikusok, országgyűlési képviselők egy csoportja, illetve – különös tekintettel a beszélgetéssel párhuzamosan a képernyőn futó sms-ekre – az adott politikai oldalhoz tartozó személyek összessége volt a címzettje, azaz olyan csoport, amelynek méltóságát az Rttv. 3. § (2) bekezdése védelemben részesíti.

Ugyanakkor a Testület nyomatékkal hangsúlyozza, értékelendő jelentősége van annak, hogy a politikai közszereplőknek általában többet kell elviselniük az ellenük irányuló akár indulatos véleményekből, mint másoknak. Mindazonáltal a Testület álláspontja szerint a gyűlöletkeltés médiajogi tilalma, a maga korlátozott jogkövetkezményeivel, a véleménynyilvánítás szabadságának olyan határát jelöli ki, amely az egyenlő emberi méltóság alkotmányos követelményéből következően minden személlyel összefüggésben – ha nem is azonos mértékkel, de – korlátozza a jogszerűnek minősülő megnyilvánulások körét.

A Testület a gyűlöletkeltés tartalmának meghatározásakor – a médiajogi értékelés korábban említett speciális szempontjai mellett – a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban megfogalmazottak közül az alábbiakat tekintette irányadónak:

„Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság demokratikus jogállam. A demokrácia rendkívül összetett fogalom. A vizsgált kérdés szempontjából azonban lényeges, hogy tartalmilag jelenti a különbözőséghez való jogot, a kisebbségek védelmét, az erőszakról és az erőszakkal fenyegetésről, mint a konfliktusmegoldás eszközeiről való lemondást. A gyűlöletkeltés a fenti tartalmi jegyek tagadása, az erőszak érzelmi előkészítése. Visszaélés a véleménynyilvánítás szabadságával, az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektivitásnak olyan intoleráns minősítése, amely nem a demokrácia, hanem a diktatúra jellemzője.” A gyűlöletkeltés alatt nem valamely kedvezőtlen és sértő vélemény kinyilvánítása, hanem olyan megnyilatkozások, „lázongó kifakadások értendők, amelyek alkalmasak arra, hogy az emberek nagyobb tömegében a szenvedélyeket oly magas fokra lobbantsák, amelyből gyűlölet keletkeztén, a társadalmi rend és béke megzavarására vezethet”. A jelen határozatban vizsgált magatartás a gyűlöletkeltés ezen fogalmának megfelel.

Mindezek alapján a Testület megállapította, a vizsgált műsor alkalmas volt arra, hogy a politikusok, országgyűlési képviselők egy csoportjával, a kormánypárti oldalon tevékenykedő részével, sőt az érintett politikai oldalon állók összességével szemben gyűlöletet keltsen.

A műsorban elhangzott és bevallottan indulatoktól fűtött vélemény az értelemre ható – akár radikálisan kritikus hangvétellel is jogszerűen kifejthető – érvek helyett olyan szélsőséges megjegyzéseket tartalmazott, amelyek egyértelműen az érzelmek (további) felkorbácsolásához vezethettek. Nyilvánvalóvá teszi az elhangzottak gyűlöletkeltésre alkalmas jellegét az, hogy a megszólaló az erőszakos konfliktusmegoldás, az érintett személyek „lámpavasra szedésének”, „kalasnyikov elé szedésének”, illetve „agyonlövésének” nyílt támogatásától sem riadt vissza, sőt abban saját aktív részvételére tett ígéretet.

A műsorszolgáltató felelősségét ezzel összefüggésben nem a gyűlölködő megszólalás maga, hanem az alapozza meg, hogy a szóban forgó vélemény teljes egészében, akadálytalanul juthatott el a nézőkhöz, a műsorvezető nem állította meg gondolatai kifejtésében a heves indulatoktól vezérelt hozzászólót, és a későbbiek során sem enyhítette az elhangzottak gyűlöletkeltő hatását. A műsorvezető megjegyzései ugyanis nem minősíthetők a szélsőséges hozzászólás ellensúlyozásának, de még érdemi elhatárolódásnak sem, mivel az által használt szavak, hangsúlyozás és arcjáték mind azt az érzetet erősíthette a nézőkben, hogy lelkiismerete szerint egyetért a betelefonálóval.

Hozzájárultak a műsor gyűlöletkeltő hatásához a képernyőn megjelenített nézői üzenetek is. Az idézett sms-ek közös jellemzője, hogy lázongó, indulatos hangvétellel szólítanak fel a támadott személyek erőszakos eltávolítására. A műsorszolgáltató felelőssége ebben a körben is fennáll, hiszen minden eszköz adott volt a számára, hogy a hozzá beérkező nézői véleményeket moderálva, az Rttv. előírásaira figyelemmel tegye közzé.

A műsorban elhangzott nézői kijelentések, a műsorvezető azokat erősítő magatartása, valamint a beszélgetést kísérő sms-ek alapján a Testület megállapítja, hogy a műsorszám összességében alkalmas volt meghatározott csoportokkal szembeni gyűlölet keltésére, és ezzel megsértette az Rttv. 3. § (2) bekezdését.

Az Rttv. 112. § (1) a) pontja az alábbiakról rendelkezik:

„112. § (1) Ha a műsorszolgáltató az e törvényben, illetve a szerzői jogról szóló törvényben, valamint a műsorszolgáltatási szerződésben és a rádióengedélyben előírt feltételeket és előírásokat nem teljesíti vagy megsérti, illetőleg ha műsorszolgáltatóval a cselekmény elkövetésekor munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló más jogviszonyban lévő személy bűnösségét a Btk. 329. §-ában meghatározott bűncselekmény miatt jogerős ítélet állapította meg, a Testület

a) felhívja a műsorszolgáltatót a sérelmezett magatartás megszüntetésére,”

A Testület a fent kifejtettekre tekintettel az Rttv. 112. § (1) a) pontja alapján felhívta a műsorszolgáltatót a sérelmezett magatartás megszüntetésére, vagyis arra, hogy a jövőben ne tegyen közzé olyan műsort, amely valamely részében alkalmas a gyűlölet keltésére.

Az eljárás során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 153.§ (2) bekezdése szerinti eljárási költség nem merült fel.

Az Rttv. 136.§ (2) bekezdése alapján a határozat ellen közigazgatási úton fellebbezésnek helye nincs. A határozat bírósági felülvizsgálatát az Rttv. 136.§ (3) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2008. május 22.

Az Országos Rádió és Televízió Testület
nevében

dr. Majtényi László
elnök